

ра самочувствието на съвременните роми, поддържа у тях определена стеснителност, неудобство и дори страх за историческа вина и отговорност, определено съмнение дали заслужават да бъдат приети с "отворени обятия" и приобщени към българския народ и неговата култура. А наличието на такова самочувствие, страх и съмнение вече са благодатна почва за дейност на антибългарски и антиромски лица и среди, целящи да манипулират съзнанието на част от ромите у нас и да засилват процесите на турчеене и антибългаризъм сред тях. Освен това, липсата на достатъчно знания и историческа памет за релацията "цигани - османци, турци" не засяга само минали исторически времена (петте века чуждо иго по нашите земи). Тя засяга с почти същата сила и следосвобожденската ни история, особено по време на буржоазно-капиталистическото развитие на страната, когато на циганите продължават да гледат като на най-нисша и безправна съставка на обществото и новата българска държава.

Разбира се, в условията на следосвобожденска България се формират и развиват процеси, които постепенно внасят промени във взаимоотношенията между българи и цигани. Промисленото развитие отвежда към пролетаризиране не само на големи слоеве от българите, но и на редица групи от циганското население. В процеса на съвместния труд по фабрики и заводи, в строителството и транспорта, и т. н. между трудовия българин и трудовия циганин започват да се установяват нов тип връзки, нов тип взаимоотношения, в основата на които стои преди всичко борбата за защита на социалните и синдикалните права и интереси на хората. Но заедно с тях и впоследствие и борбата за политически и граждански права и свободи на трудовите слоеве, в това число и на техните ромски съставки.

В резултат сред ромите у нас се формират и развиват два относително самостоятелни, макар и тясно свързани помежду си, процеси. Единият от тях засяга експлоатацията и дискриминацията на циганското "племе", които са своеобразно продължение на османо-турската политика спрямо циганите по нашите земи. Този процес, естествено, подхранва подадената от исляма и турчеенето антибългарската нагласа чрез част от ромите, спъва закономерно формираната тен-